

Кобелєва Т. О., к.е.н., доцент (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків)

DUE DILIGENCE В СИСТЕМІ КОМПЛАЄНС

В українській економіці дью ділідженс (due diligence) як поняття з'явилося порівняно недавно, що багато в чому пояснюється активізацією процесів боротьби з корупцією на глобальному рівні, посиленням інтеграції української економіки в світовий економічний простір [1-3].

Досить часто система due diligence використовується у юридичній та фінансовій сферах. Система due diligence включає в себе збір, обробку та аналіз інформації, прийняття на цій основі відповідних рішень і форм їх представлення на предмет доцільності початку тих або інших взаємини з своїми бізнес-контрагентами. З використанням due diligence визначають потенційні ризики (наприклад, у юридичній та фінансовій сферах). При формуванні масивів інформації приймається люба інформація, без врахування джерел її отримання. Вивчення сформованих масивів інформації здійснюються багатьма фахівцями (окремо один від одного), після чого здійснюється зведене дослідження та аналіз. Рішення приймають експерти due diligence незалежно від замовника проведення процедури due diligence [4; 5].

Більш широкий розгляд системи due diligence використовується як протипага зловживанням або недбалості, може також бути використане для морально-етичного оцінювання роботи суб'єкта. Всі вказані напрямки належать до сфери комплаєнс-функції.

Професійний дью ділідженс дозволяє аналізувати внутрішню документацію та інші звіти компанії для

визначення фінансових тенденцій [6; 7]. В рамках дью ділідженс глибоко досліджуються якість і стійкість доходів шляхом вивчення основних ризиків і попередніх фінансових показників, щоб визначити, чи розумно очікувати продовження діяльності, і зрозуміти, як змінюються обставини і тенденції можуть вплинути на майбутнє підприємства.

Слід зазначити, що процедура дью-ділідженс широко використовуються в різних сферах господарської діяльності промислових підприємств в різних сферах [8], але, на наш погляд, одна з сфер надзвичайно важливої для промислових підприємств в сучасних умовах залишається для дью-ділідженс ще не освоєною. Ми маємо на увазі сферу комплаєнс-діяльності.

Комплаєнс – це здатність підприємства або організації відповідати законам, нормам та правилам (як зовнішнім, так і внутрішнім), бути відповідальними за чесне ведення бізнесу [9; 10]. Якщо підприємство не контролює сфери ризику, то в результаті воно буде мати збитки, не тільки у сфері фінансів, а і в сфері репутації. На наш погляд, навіть якщо підприємство хоче повністю відповідати закону та прийме для цього всі заходи, це ще не значить, що це воно точно захищене від комплаєнс-ризиків.

З ростом шахрайських схем у сфері бізнесу, власникам необхідно здійснювати перевірку контрагентів практично при будь-якій угоді, сума здійснення якої є значущою для компанії. Дью ділідженс може проводитися як по окремому блоку (наприклад, тільки комерційний due diligence), так і в сукупності. Процедура комплаєнс полягає в проведенні незалежної перевірки діяльності компанії на предмет відповідності чинному законодавству [11; 12]. Така перевірка скоріше є системою внутрішнього контролю, яка дозволяє управляти ризиками, зокрема ризиками залучення до відповідальності компаній і

менеджерів. Основний фокус комплаєнс спрямований на попередній системний контроль за подіями, які можуть спричинити недотримання встановлених вимог закону. Виходячи з цього, можна стверджувати про наявність значного потенціалу комплаєнс в системі дью ділідженс.

1. Basel Committee on Banking Supervision: Compliance and the compliance function in banks, april 2005. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs113.htm> (дата звернення: 10.05.2020). 2. Перерва П. Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаєнс программа промышленного предприятия. Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с. 3. Pererva P. G., Kocziszy György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc : NTU «KhPI», 2012. 668 p. 4. Перерва П. Г. Комплаєнс-программа промышленного предприятия: сущность и задачи. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»*. Сер. Економічні науки : зб. наук. праць. Харків : НТУ "ХПІ", 2017. № 24 (1246). С. 153–158. 5. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В. Л., Перерва П. Г., Кобелева Т. О. Банкротство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Сер. Економічні науки : зб. наук. праць. Харків : НТУ "ХПІ", 2015. № 59 (1168). С. 148–152. 6. Ткачова Н. П., Перерва П. Г. Развитие методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства. *Економіка розвитку*. 2011. № 4. С. 116–120. 7. Перерва П. Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). Харьков : Фактор, 2009. 480 с. 8. Гончарова Н. П., Перерва П. Г., Яковлев А. И. Маркетинг инновационного процесса : учебное пособие. К. : ВИРА-Р, 1998. 267 с. 9. Перерва П. Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии : учеб. пособие. Харьков : Основа, 1993. 288 с. 10. Гончарова Н. П., Перерва П. Г., Яковлев А. И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К. : Наукова думка, 1989. 176 с. 11. Перерва П. Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаєнс программа промышленного предприятия. Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с. 12. Перерва П. Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена. Ростов н/Д : Феникс, 2003. 592 с.